

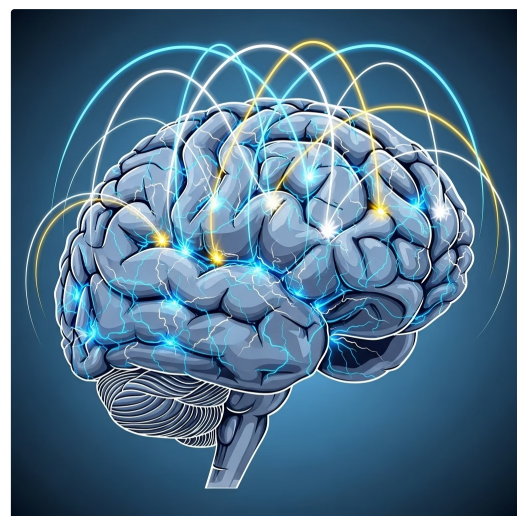
پمفلت آموزشی: پاسخ به سوالات رایج بیماران مبتلا به تشنج

این پمفلت آموزشی به منظور پاسخگویی به سوالات متداول بیماران مبتلا به تشنج و خانواده‌های آنها تهیه شده است. در این راهنما، به پرسش‌های رایج درباره ماهیت تشنج، علل آن، وراثت و انتقال به فرزندان، مسائل مربوط به بارداری، مدت زمان مصرف دارو و راهکارهای مدیریت زندگی روزمره پرداخته شده است. مطالب این راهنما بر اساس منابع علمی معتبر و به روز تهیه شده و به زبانی ساده و قابل فهم ارائه گردیده است.

دکتر فریدون مرادی - متخصص مغز و اعصاب

تشنج چیست و چرا به آن مبتلا می‌شویم؟

تشنج به فعالیت الکتریکی غیرطبیعی و ناگهانی در مغز گفته می‌شود که منجر به تغییرات موقت در حرکات بدن، احساسات و هوشیاری فرد می‌گردد. مغز ما مانند یک شبکه پیچیده الکتریکی عمل می‌کند و هنگامی که این سیستم دچار اختلال می‌شود، تشنج رخ می‌دهد.

1

آسیب مغزی

صدمات مغزی ناشی از ضربه، سکتة یا تومور می‌تواند باعث ایجاد بافت‌های زخمی در مغز شود که این بافت‌ها می‌توانند محل شروع تشنج باشند.

2

عفونت‌های مغزی

عفونت‌هایی مانند مننژیت و آنسفالیت می‌توانند منجر به تشنج شوند. بعد از بهبود عفونت، برخی افراد ممکن است همچنان تشنج را تجربه کنند.

3

علل ژنتیکی

برخی افراد به دلیل عوامل ژنتیکی استعداد بیشتری برای ابتلا به تشنج دارند. در این موارد، ممکن است سایر اعضای خانواده نیز دارای تاریخچه تشنج باشند.

تشنج می‌تواند با علائم مختلفی همراه باشد، از حملات خفیف همراه با خیره شدن موقت تا تشنج‌های شدید با حرکات غیرارادی اندام‌ها. تشخیص زودهنگام و درمان مناسب می‌تواند به کنترل این حملات کمک کند.

در بسیاری از موارد (حدود ۵۰ درصد)، علت دقیق تشنج ناشناخته باقی می‌ماند. این حالت را صرع ایدیوپاتیک می‌نامیم. ابتلا به تشنج به معنای داشتن بیماری صرع نیست؛ تشخیص صرع معمولاً پس از دو یا چند حمله تشنج بدون علت مشخص صورت می‌گیرد.

دکتر فریدون مرادی - متخصص مغز و اعصاب

آیا تشنج ارثی است و آیا به فرزندان منتقل می‌شود؟

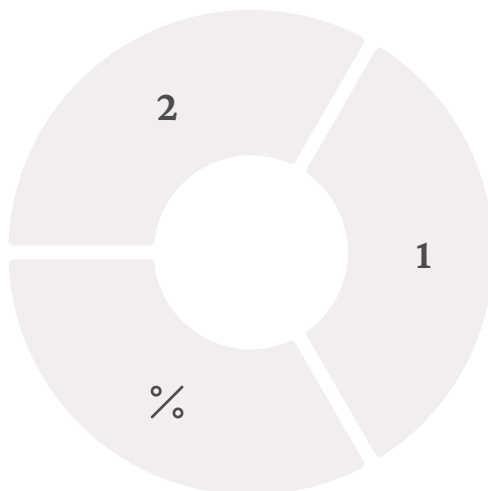
یکی از نگرانی‌های شایع بیماران مبتلا به تشنج، احتمال انتقال این بیماری به فرزندان است. پاسخ به این سوال پیچیده است و به نوع تشنج و علت آن بستگی دارد.

صرع با علت مشخص

اگر تشنج به دلیل آسیب مغزی، عفونت یا سایر عوامل اکتسابی باشد، این نوع صرع ارثی نیست و احتمال انتقال به فرزندان بسیار کم است.

احتمال انتقال

برای اکثر افراد مبتلا به صرع، احتمال اینکه فرزندانشان نیز به صرع مبتلا شود، بین ۲ تا ۵ درصد است که اندکی بیشتر از جمعیت عمومی (حدود ۱ درصد) می‌باشد.

وراثت در صرعه‌های ژنتیکی

در صرعه‌های با منشأ ژنتیکی، احتمال انتقال به فرزندان وجود دارد. اما حتی در این موارد، وراثت معمولاً پیچیده است و صرفاً به یک ژن وابسته نیست.

نکته مهم: حتی در خانواده‌هایی با سابقه ژنتیکی صرع، احتمال اینکه فرزند مبتلا نشود بسیار بیشتر از احتمال ابتلای اوست.

آیا می‌توان احتمال انتقال را کاهش داد؟

مشاوره ژنتیک قبل از بارداری می‌تواند به زوجها کمک کند تا درک بهتری از خطرات احتمالی داشته باشند. همچنین، مراقبت‌های دقیق پزشکی در دوران بارداری و تنظیم داروهای ضد تشنج می‌تواند خطرات را کاهش دهد.

دکتر فریدون مرادی - متخصص مغز و اعصاب

بارداری و فرزندآوری در افراد مبتلا به تشنج

بسیاری از زنان مبتلا به صرع نگران تأثیر این بیماری و داروهای آن بر بارداری و سلامت جنین هستند. با مدیریت مناسب، اکثر زنان مبتلا به صرع می‌توانند بارداری سالم و موفق داشته باشند.

• برنامه‌ریزی قبل از بارداری

برنامه‌ریزی بارداری با مشورت پزشک متخصص مغز و اعصاب و متخصص زنان ضروری است. پزشک معمولاً داروهای شما را بررسی کرده و در صورت نیاز آنها را تعدیل می‌کند تا کمترین خطر را برای جنین داشته باشند.

• داروهای ضد تشنج در بارداری

قطع ناگهانی داروها خطرناک است و می‌تواند منجر به تشنجهای شدید شود. برخی داروها مانند والپروات سدیم خطر ناهنجاری‌های جنینی را افزایش می‌دهند، اما داروهای جایگزین با خطر کمتر وجود دارند. مصرف اسیدفولیک تحت نظر پزشک برای کاهش خطر نقایص مادرزادی توصیه می‌شود.

• مراقبت‌های دوران بارداری

پیگیری منظم با متخصص مغز و اعصاب و متخصص زنان ضروری است. ممکن است نیاز به تعدیل دوز داروها در طول بارداری وجود داشته باشد، زیرا تغییرات هورمونی و متابولیک می‌تواند بر سطح خونی داروها تأثیر بگذارد.

• زایمان و پس از آن

اکثر زنان مبتلا به صرع می‌توانند زایمان طبیعی داشته باشند. تغییرات هورمونی پس از زایمان ممکن است خطر تشنج را افزایش دهد، بنابراین پیگیری مداوم با پزشک مهم است. شیردهی در اکثر موارد بلامانع است، اما باید با پزشک در مورد داروهای مصرفی مشورت شود.

دکتر فریدون مرادی - متخصص مغز و اعصاب

مدت زمان مصرف دارو و نحوه مدیریت درمان

یکی از سوالات رایج بیماران این است که "تا چه زمانی باید دارو مصرف کنم؟" پاسخ به این سوال برای هر بیمار متفاوت است و به عوامل مختلفی بستگی دارد.

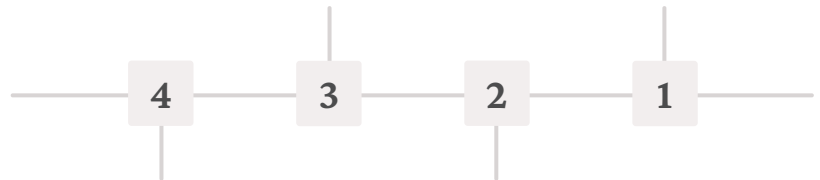
شروع درمان

درمان معمولاً پس از دومین حمله تشنج آغاز می‌شود. هدف اصلی کنترل حملات با حداقل عوارض جانبی است.

کاهش تدریجی

در صورت تصمیم به قطع دارو، این کار باید به تدریج و تحت نظر پزشک انجام شود. کاهش دارو معمولاً طی ۳ تا ۶ ماه صورت می‌گیرد.

مصرف منظم داروها کلید کنترل تشنج است. هرگز بدون مشورت با پزشک، داروی خود را قطع نکنید یا دوز آن را تغییر ندهید.

دوره کنترل

معمولاً ۲ تا ۵ سال پس از آخرین حمله تشنج، پزشک ممکن است امکان کاهش تدریجی دارو را بررسی کند.

پس از قطع دارو

حتی پس از قطع موفق دارو، پیگیری منظم با پزشک ضروری است و باید از محرک‌های احتمالی تشنج پرهیز شود.

چه زمانی قطع دارو توصیه نمی‌شود؟

- افرادی که علی‌رغم مصرف دارو همچنان دچار تشنج می‌شوند
- افراد با ضایعات ساختاری مغز (مانند تومور یا ضربه مغزی شدید)
- برخی انواع خاص صرع که احتمال عود بالایی دارند
- افرادی که شغل‌های حساس دارند (مانند رانندگی حرفه‌ای)

نکته مهم: حدود ۶۰ تا ۷۰ درصد بیماران مبتلا به صرع که به مدت ۲ سال یا بیشتر بدون تشنج بوده‌اند، می‌توانند پس از قطع تدریجی دارو، بدون بازگشت تشنج به زندگی خود ادامه دهند.

دکتر فریدون مرادی - متخصص مغز و اعصاب

زندگی روزمره با تشنج: توصیه‌های کاربردی و پاسخ به سوالات متداول

داشتن زندگی فعال و پربار با وجود تشنج کاملاً امکان‌پذیر است. با رعایت برخی اصول و مدیریت صحیح بیماری، می‌توانید بر محدودیت‌های احتمالی غلبه کنید.

1

فعالیت‌های ورزشی

اکثر فعالیت‌های ورزشی برای افراد مبتلا به تشنج ایمن هستند. ورزش‌هایی مانند شنا باید با همراه و در استخرهای نظارت‌شده انجام شود. از ورزش‌های پرخطر مانند غواصی، کوهنوردی در ارتفاعات بالا یا موتورسواری بدون مشورت با پزشک اجتناب کنید.

2

رانندگی

قوانین رانندگی برای افراد مبتلا به تشنج در کشورهای مختلف متفاوت است. در ایران، افراد مبتلا به صرع معمولاً باید برای مدت مشخصی (معمولاً ۶ ماه تا ۱ سال) بدون تشنج باشند تا بتوانند رانندگی کنند. مشورت با پزشک و اطلاع از قوانین روز ضروری است.

3

محرك‌های تشنج

عوامل تحریک‌کننده تشنج در افراد مختلف متفاوت است. شناسایی و مدیریت این عوامل می‌تواند به کنترل بهتر تشنج کمک کند. محرك‌های شایع شامل: محرومیت از خواب، استرس، مصرف الکل، نورهای شدید چشمک‌زن، تب و بیماری، و فراموش کردن مصرف دارو می‌باشند.

4

زندگی اجتماعی و شغلی

صرع نباید مانعی برای داشتن زندگی اجتماعی فعال و موفقیت شغلی باشد. آگاهی‌رسانی به دوستان، همکاران و اطرافیان درباره نحوه کمک در هنگام بروز تشنج می‌تواند اضطراب را کاهش داده و امنیت شما را افزایش دهد. محدودیت‌های شغلی اندکی وجود دارد، اما مشاغلی که با ریسک بالا در صورت بروز تشنج همراه هستند (مانند کار در ارتفاع) ممکن است مناسب نباشند.

کارت شناسایی پزشکی

همیشه کارت شناسایی حاوی اطلاعات پزشکی، نوع تشنج و داروهای مصرفی خود را همراه داشته باشید. این کار می‌تواند در مواقع اضطراری به کادر درمان کمک کند تا مراقبت مناسب را ارائه دهند.

به یاد داشته باشید که با مدیریت صحیح بیماری، تشنج معمولاً قابل کنترل است و می‌توانید زندگی فعال و پرباری داشته باشید. هرگز از پرسیدن سوالات خود از پزشک معالج تردید نکنید.

دکتر فریدون مرادی - متخصص مغز و اعصاب